

समन्स वॉरंट बजावणी

श्रीमती माणिक पत्की

पोलीस निरीक्षक

गुन्हे अन्वेषण प्रशिक्षण विद्यालय,

नाशिक

समन्स

- समन्स चे प्रारुप
- कोर्ट समन्स कोणास पाठविते.
- समन्स संबधी कायदयातील कलमे
- समन्सचे स्वरुप
- समन्स बजावणी करण्याची पध्दती
- समन्स ज्यांना बजवायचे आहे अशी व्यक्ती सापडत नसल्यास काय करावे
- शासकीय कर्मचारी यांचेवर समन्स कसे बजवावे
- स्थानिक मर्यादाबाहेर समन्स बजावणी
- समन्स बजावणी करणारा अधिकारी उपस्थित नसल्यास त्या बाबत बजावणी केल्याचा पुरावा
- जामीन घ्यावयाचा निर्देश देण्याचा अधिकार

समन्स चे नियम

- समन्सवर ज्या इसमाला ते काढलेले असते त्याचे नाव पत्त्यासह असते
- कोर्टात संबधित व्यक्तीने कधी हजर रहावयाचे आहे ती तारीख वेळेसह नमुद असते
- समन्स दोन प्रतीत असते, एक प्रत संबधित व्यक्ती व दुसरी प्रत संबधित कोर्टाकडे सही व योग्य शेऱ्यासह परत पाठविले जाते.
- समन्स मिळुनही हजर न राहील्यास...
- समन्स स्वीकारण्यास नकार ...

वॉरंट

- वॉरंट बाबदची कायदेशीर तरतुदी
- वॉरंट प्रकार
- अटक वॉरंट
- जामीन घ्यावयाचा निदेश देण्याचा अधिकार
- वॉरंट कोणाला निदेशुन लिहीता येतील
- वॉरंट कोणत्याही व्यक्तीला निदेशुन लिहीता येतील
- पोलीस अधिकाऱ्याला निदेशुन लिहीलेले वॉरंट
- वॉरंटचा आशय विदीत करणे
- अटक केलेल्या व्यक्तीला विनाविलंब न्यायालयापुढे हजर करणे
- वॉरंटाची अंमलबजावणी कोठे करता येईल

- अधिकार क्षेत्राबाहेर बजावण्यासाठी पाठविण्यात आलेले वॉरंट
- कार्यक्षेत्राबाहेर बजावण्यासाठी पोलीस अंमलदाराच्या नावाने केलेले वॉरंट
- अटक केलेल्या व्यक्तीला दंडाधिकाऱ्यासमोर आणले तर त्याने अनुसरावयाची पध्दती
- फरारी व्यक्तीबद्दल उदघोषणा

समन्स बाबत महत्वाचे न्यायनिवाडे

- सी आर पी सी १९७३
- सी आर पी सी कलम १२८ ची नोटीस ही समन्स च आहे.
- समन्स मध्ये झालेल्या चुकीमुळे खटल्याच्या निकालावर परिणाम होत नाही
- ए आय आर १९७० / त्रिपुरा ८४ / १९७० / क्लॉज १५५४
- सी आर पी सी कलम १२५ ची नोटीस ही समन्स प्रमाणेच बजवायची आहे
- एआयआर १९५९ पाटणा ४३३ / १९५९ क्लॉज ११०५ /
- एआयआर १९५९ मद्रास १६५ / १९६० क्लॉज ४८३

- एखादी व्यक्ती एखादया कार्यालया मध्ये नोकरीस असेल तर फक्त त्या कार्यालयामध्ये समन्स पाठविणे पुरेसे नाही.
- एआयआर १९४९ फे को.६ / ५१ / बीएलआर / २१ / १९८१ क्लॉजी / एन ओ सी.
- आरोपी राहत असलेल्या ठिकाणी त्याचे घराचे दर्शनी भागावर समन्सची प्रत चिकटवली पाहीजे. त्याच्या कार्यालयामध्ये अशी प्रत चिकटवणे म्हणजे समन्सची बजावणी होणार नाही.
- एआयआर १९७१ कलम २४४ / १९७१ / क्लॉजी ८१७

- वॉरंट वर सील करण्यात आले नसेल तर वॉरंट बेकायदेशीर आहे.
- १९६२/१/क्रिऑज ९१
- ज्याकोणा अधिकारी कडे वॉरंट बजावणी साठी पाठविले असेल त्याचे नाव व हुद्या वॉरंट वर लिहीलेला असला पाहीजे
- ए आय आर १९४०/बॉम्बे/३९७/४२/ बीएलआर ०९०४
- गैरकायदेशीर वॉरंट खाली अटक होण्यास विरोध करणे हा गुन्हा नाही
- १९७१ क्रिऑज/७०/ए आय आर १९४०/अला. १७८,४१/क्रिऑज ५००

- वॉरंटाची बजावणी ची तारीख निघुन गेली असेल तर त्या वॉरंटाच्या परिणामकारकतेवर काहीएक परिणाम होणार नाही
- ए आय आर १९६७/पाटणा/१४१,१९६७ क्लॉज ५७४
- तपासाचे काम प्रलंबित असताना आरोपीस जामीनावर सोडले असेल तर चार्जशिट दाखल करणेपुर्वी त्यास न्यायालयात हजर राहणेची आवश्यकता नाही. जर त्याचे विरुद्ध अटक वॉरंट काढले गेले असेल तर भारतीय घटनेच्या अनु.२१ चा भंग होईल.
- एस व्यंकटराव विरुद्ध शासन १९९७ क्लॉज १९६०

- भारताबाहेर बजावणीसाठी देखील वॉरंट काढता येईल या कामी शासनाची मदत लागेल व शासन अशा बजावणीसाठी नियम करू शकंल.
- ए आय आर १९६९/एस सी ११७१/१९६९ क्लॉज १५५९
- स्वतंत्र वॉरंट ज्या अधिकाऱ्याकडे पाठविले असेल तोच अधिकारी बजावु शकतो
- ए आय आर १९४८/लाहोर / ८१/४९/क्लॉज १५०
- वॉरंट बजावतेवेळी अधिकाऱ्याजवळ वॉरंट नसेल तर त्यास विरोध करणे हा गुन्हा होत नाही.
- एआय आर १९५२ सौराष्ट/८१/१९५१ क्लॉज १२०८

- स्थानबद्ध करण्याचा हुकूम हे वॉरंट नव्हे
- ए आय आर १९६१/अला/५४२/१९६३/१ /क्रिलॉज ७६५
- ए आय आर १९६३ जे के २३
- सी आर पी सी कलम ९९ अन्वये कलम ७७ च्या तरतुदीचे झडतीचे वॉरंटस लागू आहेत. सबब झडती वॉरंट भारतात कोठेही बजावले जावु शकते
- आरोपीचे अटकेचे वॉरंट काढणे हे फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ८२ खाली उद्घोषणा करणेचे अगोदर आवश्यक बाब आहे.
- १९७५/२/क्रिलॉज/२९३

- उदघोषणेत ३० दिवसापेक्षा कमी वेळ नमुद करणे गैरकायदेशीर आहे व कलम ४६५ च्या मदतीने ती उदघोषणा वैध ठरविता येणार नाही.
- ए आय आर १९५२/राजस्थान/१६७/१९५८ किलॉज ९६५
- ए आय आर १९६९/एस सी/११७१/१९७९/किलॉज ११५९
- ज्या न्यायालयाकडे वॉरंट बजावणीसाठी पाठविण्यात आले आहे ते न्यायालय पाठविण्यात आलेले वॉरंट हे वैध किंवा अवैध हयाचा निर्णय करू शकत नाही.
- ए आय आर १९४५ अला/१/४६/किलॉज २७२/
- ए आय आर १९६९ कल.३४०

- सी आर पी सी कलम ७८ च्या तरतुदी झडती वॉरंटस ही लागु आहेत.
- ए आय आर १९६९ कल.३४०/१९६९ किलॉज ८७९.
- सी आर पी सी कलम ७८ ते ८१ यातील तरतुदी या सी आर पी सी च्या कलम ७४ च्या अधीन राहतील.
- देवीसिंग विरुद्ध राजस्थान शासन ए आय आर १९६४ किलॉज ७१४-

श्रयवाट

श्रीमती माणिक पत्की
पोलीस निरीक्षक
गुन्हे अन्वेषण प्रशिक्षण विद्यालय,
नशिक